

Streszczenie

“Dorosły w roli podmiotu uczącego się. Postawy osób dorosłych wobec własnego uczestnictwa w edukacji formalnej oraz ich niektóre uwarunkowania”

Przedmiotem rozprawy doktorskiej są postawy osób dorosłych wobec własnego uczestnictwa w edukacji formalnej. Inspiracją do podjęcia badań stała się koncepcja uczenia się przez całe życie (lifelong learning), uznawana za jedno z kluczowych odniesień w refleksji edukacyjnej w kontekście współczesnych realiów społecznych. Choć problematyka dorosłości i edukacji w perspektywie całożyciowej jest szeroko obecna w literaturze, zagadnienia dotyczące postaw dorosłych wobec samego procesu uczenia się oraz ich aktywnego zaangażowania podejmowane są stosunkowo rzadko. Analiza tego zjawiska nabiera szczególnego znaczenia w warunkach globalizacji, cyfryzacji oraz rosnących wymagań rynku pracy, które akcentują mobilność, elastyczność i zdolność adaptacji.

Celem badań było pogłębienie wiedzy o mechanizmach kształtowania się postaw edukacyjnych w dorosłości oraz ustalenie podstaw do rekomendacji dla praktyki dydaktycznej. Zastosowane podejście ilościowo–jakościowe, w tym badania podłużne, umożliwiło analizę zarówno struktury postaw, jak i ich zmian w czasie, przy uwzględnieniu zróżnicowanych uwarunkowań: od cech demograficznych i doświadczeń edukacyjnych po wpływ środowiska społecznego i rodzinnego. Grupę badawczą stanowili słuchacze szkół policealnych, dotychczas marginalizowani w badaniach pedagogicznych. W wymiarze poznawczym badania pozwoliły na rozpoznanie postaw dorosłych wobec uczestnictwa w edukacji formalnej w publicznych szkołach policealnych, zarówno na początku, jak i po zakończeniu cyklu kształcenia. Wyniki ujawniły ich dynamiczny charakter, ukazując proces edukacyjny jako doświadczenie formujące osobowość i zachowania edukacyjne. W perspektywie teoretycznej badania poszerzają rozumienie postaw edukacyjnych dorosłych jako konstruktów wielowymiarowych i biograficznie zakorzenionych, których zmienność wynika z oddziaływania czynników środowiskowych, rodzinnych, zawodowych i osobistych.

Uzyskane wyniki badań wskazują, że edukacja formalna dorosłych nie ogranicza się do zdobywania kwalifikacji, lecz stanowi także przestrzeń transformacji postaw, tożsamości i społecznego zaangażowania osób w niej uczestniczących.

Słowa kluczowe: postawy dorosłych wobec edukacji, edukacja formalna, kształcenie ustawiczne, edukacja dorosłych, słuchacze szkół policealnych